

TELEGRAFUL ROMÂN.

apare Marție. Joi și Sâmbătă

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălitate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 28 Iuliu 1895.

Regatul român poartă adi vestmânt de sărbătoare, căci adi întrégă pressa europeană se ocupă cu părechia regală română.

Diarele ne aduc sciri despre primirea festivă, ce monarchul nostru a făcut în Ischl părechii regale române, și toate comentază primirea festivă ca o deosebită distincțiune făcută personal reginei și regelui român, și României, al cărei tron e ornăt de cătră actuala părechie regală.

Simțim o deosebită bucurie vëndând onorurile, cari le face împăratul și regele monarhiei Austro-Ungare regelui României. Simțim o deosebită mândrie, când vedem înbrățișându-se puternica dinastie a Habsburgilor cu un puternic ram din vëndjosa dinastie Hohenzollern. Și intimitatea dintre Austro-Ungaria și România ne încăldește inima, și primim cu încredere în asigurarea acestor state pentru zile de grea cercare.

Intelnirea monarchilor totdeauna s'a considerat ca prevestirea unui pericol comun, în unele casuri ca prevestirea unui crâncen războiu, de aceea lumea politică totdeauna face combinațiuni publice din întrevăderea capetelor încoronate.

Acăsta se face și acum. Visitei regelui României la monarchul nostru i se dă o importanță politică cu atât mai vëndtos, cu cât în orient tot mai mult ese pe față un nou avânt al politicei rusești și România e considerată ca avangarda Europei în restabilirea ordinii în Orient.

Ridică mult importanța acestei visite împregiurarea, că monarchul nostru a citat la sine pe ministrul de esterne, se află acolo ministrul plenipotențiat al Germaniei.

Înainte de sosirea regelui României ca oște al Împăratului Rege al nostru, ministru de esterne al monarhiei noastre au cercetat pre cancela-

rul imperiului german, și astfel toate semnele sunt pentru părerea, că aici nu avem de lucru numai cu un act de curtoasie, și că pre lângă momentele personale sunt de a se considera și speciale interese politice, cari au provocat visită tocmai acum.

Diarele din Viena din incidentul visitei dela Ischl scôte la ivelă însemnătatea României între statele din Orient Organul ministrului de esterne „Fremdenblatt”, vorbind despre visita părechii regale române la Ischl, între altele dăce:

„Părechia imperială așteptă la Ischl pe oșpeții săi scumpi. Întrevederea celor doi suverani la Ischl trebuie se fie interpretată, ca o nouă dovadă a relațiunilor amicale și cordiale, cari unesc pre cele două familii domnitoare, pentru marea bucurie a poporului lor. *România a devenit un element sigur și de ordine în Balcani, un pădător al păcii și al stării legale.* Raporturile amicale legate între România cu Austro-Ungaria, una din puterile triplei alianțe, au fost totdeauna sincere și durabile.

„România a fost de asemenea recunoscută, ca un element necesar printre statele tinere ale Balcanilor, încercările de desordine prin mijlocul cărora s'a încercat în număröse rânduri să se turbure o pace prețioasă, n'au găsit nici odată ecou în România; de aceea, *amicizia României a devenit prețioasă puterilor mari europene în interesul păcii.*”

„Austriacii salută în regele României pe credinciosul amic al patriei, pe ilustrul suveran, adevărat prinț și tată al poporului său; în regina ei adoră pe femeia generoasă și pe principesa, care a găsit așa de repede drumul inimei poporului român.

„România este o vecină bună și onestă, căreia îi strînge mîna cu bucurie“.

Diarele din Budapesta încă sunt de acord cu părerea generală, că visita din cestiune are importanță politică. Ele fac reflecțiuni și la raporte interne din statul nostru, și sperază o îndreptare și în raporturile interne încordate dela noi.

Un lucru pare a fi sigur, anume în un eventual războiu oriental România nu va mai fi singură, ci va coopera alături cu armata austro-ungară. Aceștia dau espresione toate diarele, mai adăugând, că deja și există o alianță militară între Austro-Ungaria și România.

Noi românii din monarhia austro-ungară cu deosebită satisfacțiune luăm notiță despre deosebita festivitate, cu care e primită de cătră casa Habsburg părechia regală română, și despre intrarea României în alianța triplă a celor trei puteri mari din centrul Europei.

Consolidarea României, raporturile interne între noi și România, între armata noastră și cea română vor avea înțirire și asupra politicei interne din statul nostru, și vom afla terenul comun, ca să ne dezvoltăm fie care după firea noastră spre binele și consolidarea patriei noastre.

Revista politică.

Diarele ce ne sosesc aduc scirea, că ministeriul român de interne a dat ordin tuturor prefectilor, ca față de agitatorii bulgari și ruși să purcedă cât se pôte de energie. În urma acestui ordin procuratura din Craiova a făcut perchisițiune domiciliară la doi comercianți bulgari de acolo: Spîru și Cosmov, cu care ocaziune a găsit la dênșii 220 de puști sistem Peabody, o mulțime de scripte și proclamațiuni, 35 revolvere și multă munițiune. Scriptele și proclamațiunile confiscate se referesc la răscolă din Macedonia. Ambii acești agitatori sunt deținuți și vor fi espulsați din țară.

În cercurile diplomatice se vorbesce, că visita ce o va face regele Carol monarchului la Ischl, se întemplă la dorința espresă a monarchului nostru, care prin o epistolă a rugat pe regele român să-i facă

plăcerea și să-l cerceteze pe vre-o câte-va zile.

Nu demult deputațiunea bulgară fu primită la țarul Rusiei. În același timp în Sofia fu ucis marele inamic al rușilor, Stambulow. Deputațiunea a sosit acasă și a fost frumôsă primirea aceleia în Bulgaria. Pe cât de frumôsă a fost însă primirea ei în Sofia, pe atât de urită este fapta sôvêșită din nou în teritoriul bulgar. În Tatar-Basartsik s'a sôvêșit zilele trecute érași un omor cât se pôte de grôsnic. Deputatul Matantiev, fost amic intim a lui Stambulow a fost omorît cu cuțite chiar în mijlocul stradei. Omorul s'a întemplat înaintea localității polițenesce. Matantiev a aparținut partidului liberal și a fost un mare inamic al rușilor, din cauza acăsta se vede că a trebuit și el să fie jertfit întocmai ca amicul său Stambulow, pentru-ca astfel apoi bulgarii să se pôtă bucura de favorul și grația rușilor. Ce rușine!!

Episcopii din Brucselă au ținut un consiliu, în care au luat hotărîri ca să convôce în curënd un mare congres catolic, cu scop ca să aducă decisiuni în privința împedecării mișcărilor socialiste.

Din Schanghai se vestese că în Ku-Cseng (China) au fost măcelăriți foarte mulți creștini, între aceștia au fost omorîte și cinci temei streine.

Sultanul a agrățiat pe acei cinci bulgari, cari au fost condamnați de cătră autoritățile turcesce și se aflau închiși în Tripolis.

Guvernul se vede că nici după numirea de magnate noi nu dispune de majoritate. Va trebui deci să se mai facă o numire de magnate. După cum cetim, vor fi numiți în curënd de magnate: Stefan Inkey (cumnat cu fostul ministru de culte br. Eötvös

FOIȚA

Ce vëndat mâncai-aș ochii.

Un țigan ca toți țiganii, lăcătuș meșter de fer
Căpătase nu-ș de unde, se repara un revolver,
Îl ia 'n mână și-l întorče, i-se pare frumșel,
Și își dăce 'n sine singur, o să fac vëndat cu el,
Căci stăpânul lui nu scie, cum și unde am plecat
Îl poi repara atunci, când mă 'ntore dela vëndat.
După toate aceste vorbe, el plecă la vëndătoare
Spre pădure ca să puse, totul ce-i va veni 'n cale.
Și mergënd cu bucurie, el zărește în tufiș
Cum o epurică mare, dörme cu ochii deschiși
El s'apropie de dênșă, și vëndând'o jos culcată
Înainte de-a o prinde, el îi face judecată:
„Piciroale de dinainte, o să le frig pe cărbune
Și pe cele dinapoi, o să le pun să s'atome
Din costițe fac bucăți, și le frig bine 'n frigare
O să fac atunci din ele, ceva prea bun de mâncare.
Êr din cap să fac o ciorbă, acră colea cu ardei
Ș'o să mânc odată strășnic, cu toți puradeii mei,
Și strigând poștiți la masă, epurica s'a sculat
Ș'a fugit lăsând țigani, lângă tufă buzumflat,
„Bre! ce epure fricos, cum de iute s'a cărat
N'a stat nici să-i spună omul, că revolveru-i stricat“.
Nu făcuse vorbă multă, ci plecase 'n alui cale
Cu nădejdea că va prinde, vr'o dihanie mai mare

Și mergënd cănta din gură, căci se pôte din tufiș
Ca să iasă vre-o lupică, care mușcă pe furie
Și gândind că o să-l mușce, se uitase 'n jur de sine
Și ocheste un lup în cale. „Taci că-i bine“,
Vëndătoare ai lângă mine, ce mai lucru minunat
Dörme fără nici o grije, nu cumva va fi aflat,
Că revolveru-i stricat? Și s'a pus ca să se culce
Cu nădejdea că sunt prost, și pân' lăse el m'oi duce?
„Sus cumetre, că nu-l trebă!“ strigă el în gură mare
Fugi dihanie spurcată, ce te pui la om în cale
Fugi că n'am arme la mine, nici n'am venit la vëndat
Eu sunt om de omenie, și la cărbuni am plecat
El strigase din puteri, lupul nici habar n'avea
Era mort de patru zile, nu se mai putea mișca
„Taci că-i bine: „lupu'n cale, lupu-i mort
O să-l duc acum acasă, și o să-mi'l pun pe cort
Ba mai dă: că l'am pușcat, cătră ômenii din sat
Și-o să fie omul nostru, de tot satul lăudat,
Îl ia 'n mână îl trântese, ba în spate l'a umflat
Și plecă cu el cântând, ca să-l ducă drept în sat.
„Ce vëndat mâncai-aș ochii, ce om vrednic m'am făcut
O să-mi dăcă totă lumea, că s'vëndător priceput
Și vorbind pe cale singur, étă-l că ajunge în sat
Și se vede 'n scurtă vreme, de popor încunjurat
„De creștini, vedeți voi bine, cum v'am scăpat eu de rău,
Pușcând lupul în pădure, spuneți nu sunt harnic eu?
Am luptat mai totă ziua, până ce l'am înșelat
De s'a pus cu capu'n tufe, apoi de l'am și pușcat.
O să-l duc acum acasă, și-o să-l pun sus pe bordeiu
Ca să vadă totă lumea, ce om vrednic mai sunt eu“.

El îl duce deci acasă, și îl pune sus frumos
Voind ca s'arete lumii, că nu este om fricos
Țigana sciusse bine, că pe lup mort l'a aflat
Căci mirosul din depărtare, era mai de mult pușcat.
Dar nu dăse chiar nimica, îl lăasă în bună pace
Căci ea cunoscea prea bine, cu cine are a face.
„Vin'o 'n casă de mâncare, și te odichnesce 'n pat
Că-i fi alergat destul, până că lupul ai pușcat“.
„O să viu nevastă dragă, că sunt tare obosit
Să me culc odată bine, și se adorm liniștit“.
Vine 'n casă să desbracă, și s'aruncă 'n pat sub țol
Êr nevasta mai cuminte, ese afară 'n ocol
Îa un sac plin cu cărbuni, și în sus îl priponesce
Apoi vine 'ncet în casă, și pe țigan îl trezește
„Scolă Culo! te îmbracă, că afară te așteptă
Tata lupului pușcat, cu tine vrea să vorbescă“.
„Dute fă, mâncaș ochii, spuneți tu adevărat
Că lupul sta mort în cale, de altcineva pușcat“.
„Nu me duc că nu mă crede, el cu tine are trebă
Și a dăce că vine'n casă“.
„Dute fă! eși mai în grabă
Spune-i să fiu blăstemat, de-am revolveru-l vëndat
Dör tu scii mâncaș ochii, că revolvăru-i stricat
Să mă ia dracul pe mine, și să mă stropescă'n cort
De-am pușcat eu astăzi ceva, de nu era lupul mort.
Dute fă mâncaș ochii, că mă jur pe sfântul sôre
Că'n viața mea întrégă, n'o să mă faci vëndătoare
Dute fă mâncaș ochii, dute fă măcuga mea
De vorbesce tu cu dênșul, și mă scăpă de belea“.

Ioan Căndea.

Lóránd), I. Stanhoranszky, Andor Semsey, Frideric Harkányi, și un Iankovics.

„Vaterland“ ȋce, „după numirea acésta nouă, guvernul va răuși cu proiectul despre neconfesionalitate,  r opoziția creștină nu va putea face altceva decât să se abțină dela pertractare și votare, lăs nd celor vino-vați răspunderea pentru politica ac sta“.

Călătoria părechei regale rom ne.

Despre primirea părechei regale rom ne de cătră monarchul nostru cetim în ȋiare următórele amănunte:

„Cu mult înainte de sosirea părechei regale rom ne, peronul din gară era întreg ocupat, aș ,  nc t în cele din urmă abia au putut străbate c te-va persoane mai distinse. Înainte a mers ducele Ludovic Victor, după d nsul contele Goluchovski cu mai mulți membrii de ai casei domnitóre și în urmă MM. LL. Francisc Iosif și Regina. Regele încă pe peron a prezentat pe Goluchovski, ducelui Gizele.  ntr ceea s s  trenul cu părechia regală română. Primirea a fost c t se p te de afabil . Regele Carol a  mbr tișat pe monarchul nostru, după aceea a sărutat m na Reginei; MM. LL. reginele  mbr tiș ndu se, de mai multe-ori s au sărutat. Regele român a salutat pe Goluchovski cu care apoi s a întreținut și în vorbă. Oșpeții rom ni au fost petrecuți până la lo- cuința de cătră  ntreg  familia regală.  n trăsura cea dint iu închisă a ședut Francisc Iosif cu regele român, în ceealaltă regina n str  cu regina română. Pe trepte în sus monarchul nostru a condus pe regina României,  r regele român pe regina n str . La 5  re monarchul nostru  r și s a dus la hotelul Elisabeta și a  nvitat părechia regală la pr nș.

La 5  re s a servit la monarchul nostru pr nșul de curte la care au luat parte: părechia regală română, mai mulți principii, ambasadorul german contele Eulenburg, ministrul de externe contele Goluchovski și membrii suitei. Regina României a ședut la dreapta M. Sale reginei n stre, și la st nga M. Sale Monarchului;  r regele român a ședut la dreapta monarchului nostru.

La teatru au luat parte MM. LL. regele și regina României, precum și alți membrii de ai casei domnitóre. Teatrul precum și logile curții erau f rte frumos împodobite. M. Sa monarchul nostru a petrecut părechia regală română până la locuința și apoi s a întors la palat.“

R sboiu religios în Ungaria.

( nceiere.)

Urm z  era cea mai nouă era lui Bánffy, tot cu programul radical al guvernului. Denumirea acestui cabinet se deosebesce mult de celelalte. La demisiunile de p n  acum monarchul și-a luat informații numai dela ader nții partidei liberale. Acuma s a emancipat cor na de sub tutela partidei liberale, și a luat informații dela bărbați din t te partidele și dela prelații bisericilor.

După aceste informații despre opiniunea publică din ț r  a prezentat noul cabinet legea despre recepțiunea ovreilor și despre libera  serciare a confesiunii, și de d u -ori a picat în casa magnaților.

 ntr ceea a venit incidentul cu călătoria nunciului Agliardi, care a provocat conflictul dintre ministrul-prezident Bánffy și ministrul de externe K lnoky. Crisa s a terminat cu retragerea lui K lnoky.  splicarea ni-o d  broșura în următórele:

„ nvingerea interimal  are a se atribui  mprejur rei, că erau  prope delegațiunile, și regele a pus mare temei pe trecerea fără pedeci a bugetului armatei prin delegațiuni.

S a făcut deci de nou presiune asupra cor nei. Și din nou am auzit sbier turile liberalilor indieni, că dacă nu p re K lnoky, ei se vor r sbun  la afacerile comune în delegațiuni. De aceste s a speriat și K lnoky și curtea“.

Urm z  acuma votarea legii despre liberul  serci u al religiunii.

ȋiarele n stre seduse de  menii dela „Tribuna“ au alarmat lumea cu sciri false, că legea ac sta s a primit numai cu votul Escelenței Sale al metropolitului nostru, și că dacă el nu vota pro, atunci din legea  ntreg  nu se alegea nimica.

Noi am arătat că „Tribuna“ a fost și este de rea credință și în afacerea sa, că ea falsifică lucrurile și aici ca în t te, când e vorba de Escelenția Sa metropolitul nostru.

La pertractarea acelei legi presi-dentul nu a admis nici la desbatere nici la votare întreg proiectul de lege, căci în acest cas el pica și a treia- r , ci a pus în desbatere și la vot numai capitolul, care a fost respins de cătră casa magnaților.

Astfel st nd lucrul, metropolitul nostru a votat pentru luarea din nou în desbatere a celui capitol, ca să se p t  elimina t te dispozițiunile periculóse bisericei.

Asemenea ținută au observat și matadorii magnați catolici, cari  nteligenți și ei, au străbătut planurile guvernului.

Votul Escelenției Sale al metropolitului nostru a salvat deci interesele bisericei, și totuși malcontenții dela „Tribuna“  nc  și acuma mai îmbată lumea,  dec  publicul lor ușor de sedus cu noima, că Escelența Sa metropolitul nostru a v ndut ovreilor biserica.

Broșura cu care ne ocupăm e scrisă de unul dintre matadorii catolicilor, ac sta o afirmă cei  nițiați în afacerile catolice.

Acestora se va da cred ment în espunerile lor despre sórtea celui proiect de lege.

Traducem verbal:

„A euidat deci căderea ( dec  Bánffy în conflictul cu nunciul papal) dar nu și-a putut salva și proiectele. Nici promisiuni nici astuție nu a fost în stare să sl b sc  opozițiunea. Dacă au trecut unii la guvern s au reîntors alții, și totuși a învins legiunea creștină. Și învingerea ar fi fost completă, dacă presidentul casei magnaților, baronul Vay prin terorizare nelegală nu ar fi rest m cit regulamentul casei, și dacă ar fi admis la desbatere sau la votare întreg proiectul de lege despre liberul  serci u al religiunii. El însă a pus la ordinea ȋilei numai acele capitole, în care casa de jos a venit în diferență cu cea de sus. N a admis deci desbatere generală. Aș  se j c  liberalii cu parlamentarismul, cu regulamentul casei, și cu usul observat până acuma, dacă prin aceea pot strica opozițiunii, și prin terorism de tiran  i pot sc te cu forța politica lor condamnabilă. Scopul însă totuși nu și l au  juns. Prin curagiu și prin perseveranță în ședințele cele lungi s a respins și s a sters neconfesionalitatea și libertatea de a trece la religiunea judaic . Proiectele guvernului s au trimis deci la casa de jos și a treia- r  ciung rite cum au fost“.

S a putut forța legea privitóre la recepțiunea ovreilor, însă fără trecere reciprocă. Guvernul s a mulțumit acum și cu at ta, și-a rezervat însă se aducă din nou proiectul privitoriu la liberul  serci u, dar  nu a cut-zat s l-presenteze îndată a patra- r , ci a lăsat lucrurile spre tómnă.

Are deci guvernul de  scutat 2 legi cardinale, matriculele civile și căsătoria civilă. Scopul lor e să fr ng  autoritatea preoților și  nfluența bisericei asupra poporului.

 n decursul verei a elaborat ordinațiunile privitóre la  scutarea acestor legi.

Pentru o mai bună și mai eficace  p rare a intereselor bisericesci s a format în decursul acestui an parti ul poporal, care și-a scris pe stindard

revisuirea, și a provocat pe toți cei interesați la luptă, ca legile p g ne să se fie scóse din v g re.

Capitulul următoriu se ocupă cu ordinațiunile ministeriale privitóre la punerea legilor în practică.

Ordinațiunile acestea au trecut maginile date puterei  scutive.

Broșura  secțiunez  ordinațiunea privitóre la căsătoria civilă, căci ea e subscris  numai de ministrul president, pe când în sensul art. de lege XXXI din 1894, trebuie să o emită întreg consiliul de ministri.

La locul al doilea se atacă ordinațiunea ministrului de justiție, care a luat procesele divorțiale din m nile bisericei, și le-a dat tribunalelor

Ac sta nu o p te ministrul pe calea de ordinațiuni, ci trebuie adusă o lege specială.

Art. de lege 54 din 1868 în §. 22 d  bisericilor rom-cat., gr.-cat. și gr.-or. drept de a judeca în afaceri de desp rtenie. Acest drept nu se p te lua pe calea ordinațiunilor.

Art. de lege 4 din 1869 despre competența tribunalelor în § 21 dispune următórele:

Sistarea judecătorilor satorite prin lege, cade în competența parlamentului, tot parlamentul p te  nstituii și alte judecătorii, el p te schimba competența judecătorilor  sistente, tot el p te schimba cercurile și numărul judecătorilor.

Cine nu observă aceste legi, acela lu-r  contra lor, în cazul concret le-a călcat ministrul.

Urmarea este că tribunalele bisericesci nu pot  strada afacerile divorțiale pendente, și tribunalele lumesci nu le pot primi, deși ministrul de justiție pe calea ordinațiunii a dispus  stradarea și respective primirea.

Și mai departe urmare e, că la noi în afacerile divorțiale a  nt r t stagnare involunt r , căci în sensul legii celei nouă, bisericile nu mai pot pertracta procese divorțiale, judec torile civile nu sunt autorizate să le prim sc , căci spre acest scop trebuie lege pozitivă.

 n capitulul din urmă broșura se ocupă cu alegerea din Nyitra, unde s au comis ilegalități, ca să învingă candidatul guvernului.

Parastas.

Dumineca trecut  în 23 Iuliu (4 August nou) s a ținut în biserica cea mare a s ntei Treimi din Reșinari un parastas pentru odihna și  mintirea reposatului Servian Popoviciu Barcian fost consilieriu la tabla regie din Murăș-Oșorhei  nmorm ntat la 23 Iuliu 1888 (acum 7 ani)  n Reșinari, locul natal, în nemijlocita  propiere a capelei în care odihnesce marele Andreiu.

La parastas, care a durat 1½  re a participat poporul și onorații de acolo, cărora li s a  mp rșit lumini. Asemenea  ntreg  familie a venit la Reșinari la acest act de pia memorie a iubitului ei părinte.

Rugăciunile parastasului, sub sunetul clopotelor dela  m ndou  bisericele s au s v rșit sub conducerea demnului paroch primariu Enilian Cioran asistat de preoți Iosif Goga și Șerban Cioran.

Reposatul a fost un demn bărbat al bisericii și națiunii sale. Nu putem să nu  mintim faptul, că reposatul arhiepiscop și metropolit Andreiu, ȋina iubileului de 25 ani ai episcopiei sale (August 1871) a petrecut-o retras la Reșinari în casa familiei Barcian, unde se aflau acum ambii reposați frați Sava și Servian.

Noutăți.

Pázmándy și congresul naționalităților. Pázmándy Dénes, care va reprezenta guvernul magiar la conferența  ntelamentar  din Brucella, scrie o epistolă

deschisă ministrului de interne unguresc în cestiunea congresului naționalităților, ce are să țină în 10 Aug. c. n.

 ntre altele ȋice: „să  presci  mediat congresul plănuit pe 10 August, și pe cei cari totuși s ar presenta, se-  închidă în temniță“.

Aceste sunt cuvintele unui bărbat de stat, care e chemat să spună celor adunați în Brucella că Ungaria se numesce ț ra libertății!

* * *

Sc le de stat în comitatul Treiscaunelor. Foile unguresci salt nd de bucurie, aduc șcirea, că în cur nd au se se  nf ișeze în comitatul Treiscaunelor o mulțime de scóle unguresci de stat.

Înainte numai, că se  propiie mileniul!

* * *

Limba română și gimnasiile s sesci.

Fóia s s sc  „Bistritzer Ztg.“  ntr unul din numerii săi mai noi arată, că mai la t te universitățile germane și austriace se sistemis z  catedre de limba română, și din cauza ac sta ȋice  r: ar fi de lipsă ca să se întroducă limba română ca studiu în gimnasiile s sesci. „E curios, ȋice ac st  f ie, că chiar la gimnasiul nostru din Bistrița, care se află  ntr un comitat locuit mai ales de rom ni, nu li se dă scolarilor ocaziune ca să învețe limba română, at t de  propiat  de noi, at t de neap r at necesară în viața practică și at t de  nteresant  din punct de vedere scientific. Vi ta ne silește pe toți din cea mai fragedă copilărie, să învățăm a vorbi rom nesce, și totuși nici unul nu șcim scrie și ceti. Și c t de des vin în perplexitate (din cauza necun scerii limbei rom ne) chiar cei ce au absolvat scóle medii și  nferi re. Judecător, avocat, funcționar de administrație, preot, învățător: nici unul nu se p te lipsi de ea.

* * *

Activitatea lui Pázmándy. Dup cum scrie „Budapesti Hirlap“, Dionisiu Pázmándy a scris o broșură frances  asupra cestiunii rom ne cu scop ca să l mur sc  veȋi D mne, pe membrii congresului  ntelamentar din Brucella, asupra acestei cestiuni. La broșură bine ar face dl Pázmándy dacă ar aclude și epistola ce acum de cur nd o a fost trimis ministrului de interne în cestiunea cu congresul naționalităților.

* * *

Foc mare. Di Pilsen se scrie că edificiu de bererie de acolo, de cur nd zidit cu prețul de 800.000 floreni, a ars. Un muncitoriu, care ajută la lucrările de localizare, a c d t de pe  coperiș între flăcări.

* * *

Circus Enders și cs rd sul. Dup cum șcim, de mai mult timp să află aici Circus Enders. Cu reprezentațiunile date de ac st  trupă de circus nu ne ocupăm mai cu deamănuntul. Un lucru e curios și anume:  n circusul  mintit  prope în t t  sara se j c  „cs rd s“-ul. — Aș  e timpul acuma, și siibenii deși nu sunt toți unguri în aceste mari călduri nu se supără nici de cs rd s!

Serbarea

la punerea petrii fundamentale la clădirea bisericei rom ne ortodoxe în centrul Brașovului,  n 9/21 Iulie 1895.

După o luptă încordată, pentru a să putea presenta românii cetățeni, ca societate civilizată în centrul Brașovului sub nume de comună românéscă, de biserică română ortodoxă, după o luptă culturală în o sută de ani purtată de vrednicii comersanți și cet ățeni rom ni, dela începutul acestui secul în contra  gresiunelor  dn turelor de alte neamuri și sub persecuția guvernelor vitrige, românii nu au fost  mbr nciți, ci au progresat.

 n urma unui proces  mpus de interese politice de stat, cu mult mai înalte dec t ca procesuanții să le p t  întelege, au v ț t românii la anul 1887 limba lor sc s  din biserica Sf. Treime și cu ea și ei însuși, pentru că guvernul și tribunalele o au declarat de națională grecéscă. Scoși a fost din ac st  biserică pe care strămoșii românilor cu alți creștini o au

clădit și pe care principele român Grigore Brancoveanu la anul 1821 o a înzestrat cu două moșii: Sâmbăta și Poiana-Mărului.

Tristă și de desprețuit este după istorie viața creștinilor ort. din Orient, pentru luptele dintre sine, încât turcii n'au avut la ce revni lor. Din Turcia trecând unii creștini comerșanți sub nume de greci, cu aceleași moravuri în Transilvania, au continuat aceiași luptă mărșă, ca și în Orient.

Istoria bisericii Sf. Treime din cetatea Brașovului care pe scurt s'a publicat în această foie în anul 1887 arată, ca într-o oglindă ceea-ce o firmăm noi.

Un proces purtat de greci contra românilor în o sută de ani numai pentru a le scote afară limba română din biserică judecat de ereticii și inimiții bisericii gr-or. constată că ceea ce am afirmat noi.

Lupta românilor cetățeni contra grecilor în trei rânduri sau perdet: la 1796, la 1828 și la 1887. Perdere a fost însă rentabilă și se va considera mai mult în viitor, fiindcă lupta s'a purtat încă din secolul trecut pentru limbă; atunci când nici vorbă nu era de naționalism.

Din această luptă s'a născut gimnaziul românesc din Brașov și alte școli medii. Și cine le-a născut? Biserica română. Nu se putea altfel în Transilvania în timpurile vitrege trece decât să pierdă românii, căci principiul domnirii era: „Să i ținem legați de glie“. Românii erau numai suferiți.

De acesta nu e mirare că limba română a fost scosă din o biserică făcută de români.

Românii la anul 1832 cumpărară casele cele mai frumoase din piața Brașovului și înființară o comună română bisericească în centrul Brașovului. Ei înființară o capelă și la anul 1835 înființară în aceleași case o școală cu 2 clase și cu 4 profesori, renumiții bărbai: George Barițiu, Andrei Mureșanu, Ioan Popovici, și Ilustritatea Sa Căvalerul Pușcariu. Înființară o tipografie în care s'a tipărit cărți bisericești și comerciale. Dela școala poporală înaintă ei în anii 1839—1844 și se luptă a înființa un gimnasiu; la anul 1846 proiectară a înființa o școală comercială. Mărire acelor bărbai cari în timpuri grele sub guverne vitrege au știut înainta, mândrie românilor cari sub robie au progresat. Eță sēmēnta aruncată la anul 1839, că la anul 1850 a răsărit. Comuna română din cetate, cu cea dela sf. Nicolae înființară gimnaziul român din Scheiu era la anul 1866 școlile reale și comerciale. Ve deți ce inspiră biserica cea adevărată? Nu e mirare că fericitul Ioan Iuga jertfese 40.000 fl. și alții alte mii pentru cultură. Nu e mirare că alți 5 binefăcători formă la anul 1855 un fond de 12.000 fl. cu care voiau încă atunci să zidescă o biserică română în Tîrgul-grăului. Mirare este însă, că trăind ei și-au pus întrebarea: Ce e mai de lipsă, școala sau biserica? Și fondul bisericii îl dau ei să se acopere lipsele gimnaziului românesc.

Marele arhiepiscop și metropolit Andrei Șaguna opresce zidirea bisericești și la anul 1857 reintroduce limba română în biserica sfintei Treimi după care a urmat un proces încordat. A eșit să cerceteze cauza o comisiune micșă bisericească și guvernială în anul 1868 Pe baza acestei cercetări și pe baza documentelor fundamentale Ven. consistoriu arhiepiscopesc gr.-or. din Sibiu sub Nr. 85/868 a adus sentință în puterea canoanelor că biserica sf. Treimi e canonică și are a se folosi pe baza parităților de limba română în o săptămână și de cea grecească în altă săptămână perondându-se, era la administrarea averii bisericești să fie un comitet parochial de 10 membri: cinci greci și cinci români.

Nemulțămii fiind grecii cu sentința au recurs la ministeriu, nu pe calea bisericii la consistoriul metropolitan. Ministrul Baron Eötvös în anul 1869 a recunoscut hotărîrea consistoriului Nr. 85 cât pentru limba română, era administrarea averii o a lăsat în suspens. În anul 1871 contrarii au dat petiție la dieta Ungariei și acesta a îndrumat pe ministrul de culte să decida și partea administrării averii bisericești.

În anul 1881 ministrul de culte Trefort a prezentat dietei Ungariei un proiect de lege pentru pricinile de avere dintre bisericile gr.-or. și dieta l'a primit și s'a denumit tribunalele din Budapesta pentru astfel de cauze bisericești.

În anul 1882 ministrul silește pe românii din Brașov a-și căuta dreptul lor la tribunalul din Budapesta altminteri să eșă din biserica sf. Treime. Siliți fiind au purtat proces, și în anul 1887 tribunalele și curia au adus sentință că biserica sf. Treime e național grecească. În puterea acestei sentințe limba română au fost scosă din biserica sf. Treimi și cu ea și parochienii români.

Comuna română din cetatea Brașovului una dintre cele dintăi comune bisericești nu putea rămânea în decădere fără de biserică, de acesta sinodul parochial în anul 1889 a luat conclud: a se face colecte, a se face planuri și decise, a se clădi o biserică în centrul parochiei în tîrgul-grăului. Colecta cu aprobarea Ven. Consistor s'a făcut în care a intrat 23.000 fl. cu subscrierile parochienilor; planurile și develope bisericești și ale casei parochiale s'au aprobat de Ven. Consistor și de autoritățile politice; licitația minuendă încă s'a făcut în acest an și contractul încheiat cu anteprenorii aprobat fiind de Ven. Consistor s'a început clădirea și Duminecă în 9/20 Iulie a. c. sa făcut sîrbharea punerii petrei fundamentale.

După sîvîșirea dumnezeieștei liturgii fiind prezent pe locul zidirii un public ales și numeros: domni și dōmne, s'a început sîrbharea în mod solemn. S'a sîvîșit sîntirea apei s'a cetit rugăciunea prescîsă pentru punerea petrei fundamentale. După acestea dl paroch și protopop Bartolomeu Baiulescu a ținut un cuvînt pe cât l'am cuprins de următorul conținut:

Onorați domni și onorate dōmne!

„O dorință ferbinte aveau antecesorii noștri înainte cu 65 de ani la anul 1823, să vadă ceea-ce vedem noi și să sîvîșescă ceea-ce sîvîșim noi. O hotărîță formă au avut fericirii fundatori Ioan Sîcărean, Ioan Iuga, George Ioan, Vasile Bureția, Vasile Lăcea și Zamfir Răduț, se esecuteze la anul 1855 înainte cu 40 de ani cea ce esecutam noi.

„Și ce esecutam noi?

„Pătra fundamentală o punem astăzi unui sfînt lăcaș ce se clădesce aici, care se va numi biserica gr. or. cu hramul sf. Adormiri, în centrul Brașovului. Sîvîșim rugăciuni și cerem ca Atotputernicul Dumnezeu să întărească și să apere această biserică ca nici cutremurul, nici potōpele nici viforele și nici barbarii să nu o clătinească. Fundament punem ađi acestei biserice care are misiunea de a lega membrii ei, fii ei, în cugete și în simțiri ca pe frații cei adevărați de mama lor: să nu se abată dela credința lor strămoșească, dela limba lor și dela datinele lor naționale.

„Acēsta biserică va avea misiunea de a preda fiilor ei lumina, cultura, căci întemeietorul bisericești Mîntuitorul Christos învață: „lumină am venit în lume“; a preda cultura inimii, căci fără de acesta nu pot creștinii să devie umani; a preda morala, căci sînta evanghelie ne învață: „să lăpădam lucrurile întunerecului (pasiunile) și se luăm armele luminii. Se va preda aici corecțiunea

pocăința, căci numai făcînd fapte bune putem ajunge la viața de veci.

„Scurt đis, se vor preda principiile învățaturii creștinesci: Credința, dragostea și nădejdea.....

„Credința, căci fără credință nu e cu putință a bine plăcea lui D-đeu: credința inspiră pe creștini. Prin credința prorociei, apostolii și sf. părinți au învins pe prigonitorii învățaturii d-đeesci. Credința însă fără de fapte bune e mōrtă. Credința trebuie să fie lucrătoare.

„Lucrarea credinței se numește dragoste creștină. Despre dragoste învață sf. ap. Pavel. „De ași grăi în limbi omenesci și ingeresci și dragoste nu am, m'am făcut aramă sunătoare și chimval resunător. De ași sci tōte tainele și de ași avea credință încât se mut și munții, era dragoste nu am nimica nu su t“...

„Dragostea îndelung răbdătoare se milostivesce, nu pismuesce, nu se înalță nu se mândrește nu caută numai ale sale, nu gîndesce răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr: tōte le crede tōte le răbdă, nădejde are. „Nădejdea este balsam curesc“. În luptele vieții, în contactul cu indiviđi fără caracter în nenorocirile ce le întimpinăm, cuprinși devenim de suferință și întristare. La tōte acestea mîngăierea o aflăm numai în casa lui D-đeu; însuflețirea și reculegerea numai prin rugăciune o dobîndim. Ađim cum învață biserica: „fericiți cei ce plîng, că se vor mîngăia“.

„Se vor preda în acest sf. locaș sînteții taur, prin cari vor primi creștinii darurile Duchului sînt.

„Prin aceste principii ale învățaturii creștinesci cîștigă creștinii cel mai scump, dar care cu nimica alta nu se pōte rescumpăra: mulțămirea sufletescă, fericirea, ajungerea la viața cea de veci“.

Eță în scurte cuvinte prima parte a sîrbării de astăzi.

A doua parte cuprinde un act istoric local; este actul comemorativ făcut de comitetul parochial, care se va pune în pătra fundamentală, de următorul cuprins:

Act comemorativ.

„Cu ajutorul lui Dumnezeu Tatăl, Fiul și sîntul Duch se pune pătra fundamentală la zidirea bisericești cu hramul Sîntei Adormiri a Maicii Domnului, pentru comuna română ortodocșă orientală din Cetatea Brașovului.

Acēsta se întēplă astăzi în 9/21 Iulie anul Domnului 1895 sub domnirea Maiestății Sale Impăratului și Regelui Francisc Iosif I, fiind metropolit al românilor gr. or. din Transilvania și Ungaria, arhiepiscop al Transilvaniei Escelenția Sa Domnul Miron Romanul, era protopresbiter al Brașovului Prea On. Domn Ioan Petric.

La punerea petrii fundamentale comuna bisericească gr. or. din Cetatea Brașovului constă din 463 suflete cu 113 capi de familii care stă sub conducerea Prea On. Domn Bartolomeu Baiulescu paroch local, protopop onorar și asesor consistorial. Administrația averii parochiale se sîvîșesce de un comitet parochial de 11 membrii ales cu persoanele domnilor Bartolomeu Baiulescu președinte, Dimitrie Stănescu, Constantin de Steriu, George B. Pop, Nicolae Străvoiu, Petru Nemeș, Si meon Damian, Nicolae Petra Petrescu, Lazar Nastasi notar, Victor Popescu și Grigorie Birea. Suplenți: Ioan Socaciu, Ieronim G. Barițiu și Teodor Spuderea. Și de doi domni epitropi: Nicolae Flustureanu și George M. Zănescu.

Comuna acēsta bisericească dimpreună cu comuna bisericească dela biserica Sf. Nicolae din Scheiu încă dela anul 1850 a înființat școlile centrale române gr.-or. din Brașov, ridicînd și un edificiu pompos în Greaver cu fața de cătră Cetatea internă a Brașovului.

Numitele școle constau astăzi dintr'un gimnasiu complet, cu 8 clase; dintr'o școală comercială cu 3 clase; dintr'o școală reală inferioară cu 4 clase și dintr'o școală elementară capitală de băeți cu 4 clase și de fete cu 5 clase.

Acēste institute se administreză de o corporațiune numită: „Eforia școlilor centrale ort. răs. din Brașov“ constatătoare din 12 membri, cari astăzi sunt următorii:

Nicolae Străvoiu președinte, Vasile Voina vice-președinte, Sterie Stinge cassar, Ioan Petric, Bartolomeu Baiulescu, Constantin de Steriu, Teodor Nicolau, Petru Nemeș, Valeriu Bologa, Lazar Nastase, Nicolae P. Petrescu, Iordan Munteanu.

La ședințele etoriale iau parte cu vot consultativ directorul școlilor medii și directorul școlilor elementare capitale de băeți. Eforia se alege de delegațiunile școlare, o corporațiune de 26 membrii, cari se alege câte 13 membri de sinodul parochial din cetate și de cel al bisericești sf. Nicolae din Scheiu cari au fundat școlile acestea

Delegațiunile sunt conduse de președintele ordinar care este totdeauna protopopul actual al Brașovului, chemat la acest post de Statutul organic: legea fundamentală a metropoliei române gr. or. din Transilvania și Ungaria.

Binefăcătorii cei mai însemnați, cari au dăruit la clădirea bisericești a cărei pătra fundamentală se pune astăzi sunt următorii (s'au scris numele lor și s'au cetit), cărora li se cuvine recunoștință atât din partea noastră cât și din partea viitorilor membri ai comunei acestei bisericești.

În fine voiu să fie sciut și după seculi că comuna bisericească română gr. or. din Brașov-Cetate a aparținut de biserica cu hramul sf. Treime din cetatea Brașovului, care la anul 1876 de românii gr. or. din cetate și de alți creștini gr. or. s'au înființat pentru toți creștinii ortodocși din cetatea Brașovului și a fost înzestrată de principele român Grigorie Brancoveanu cu două moșii Sâmbăta-superioară și Poiana-mărului, dar purtând un proces grecii din Brașov pentru acēsta biserică în anul 1887 prin o sentință a tribunalului suprem din Budapesta a fost recunoscută de național grecească și românii despoiați de dreptul lor, eschidîndu-se limba română din biserica sf. Treime în contradicere cu actele fundamentale și cu tōte principiile de drept.

Dumnezeu să ne ajute și să ne protēgă în viitor în tōte întreprinderile noastre“.

Acest act s'a pus în pătra fundamentală un exemplar, și altul la arhiva parochială. La punerea actului dl paroch și protopop Bartolomeu Baiulescu puind unt de trei ori a đis: „Să se ridice acēsta sfîntă biserică și să fie și în viitor ca în trecut un centru de lumină, de cultură, de virtuți și de fapte mari naționale. Sub scutul acestui lăcaș membrii parochiei și toți românii se înflorască în bună stare, în prosperitate“.

A.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Cîteva din cauzele și urmările irreligiozității

de

Dr. Vasile Saftu.

(Încheiere.)

III.

Este foarte adevărat, că raționalismul (în biserică, în școală și în viața socială) e de origine, filosofică; este foarte adevărat, că panteismul (în biserică, în școală și în viața socială) are un caracter filosofic-politic, după cum am vedut; este foarte adevărat, că socialismul și comunismul, materialismul, sensualismul și pesimismul au mai mult caracter social; dar tot

aşa de adevărat este, că mult a contribuit şi în-aşa biserica vie adevărat clerul la desvoltarea irreligiozităţii.

Să începem în linia întâi cu biserica romano-catolică, cea mare instituţiune, care cu mare succes şi de multe ori a făcut crâncenă opoziţie statului lui Hegel.

Ōre şefii ei din Roma, când era ea într'adevăr singură omnipotentă au promovat religiozitatea? Cine nu şi aduce aminte de indulgenţele papale, cari încă au contribuit la izbucnirea reformatiunii? Promovat-au preoţii catolici d'atunci prin viaţa lor proprie şi prin sâvârşirea conştiinţioasă a tainelor religiozitatea în popor? Din contră: Atât „statul” Germania cât şi „statul” Franca s'au vădut silite, să aducă legi de expulsiune a întregului ordin iesuitic. Ōre puternicul coelibat de astăzi din biserica romano-catolică pōte reprezenta un propagator de moralitate şi religiozitate? Dar nu numai biserica romano-catolică pōrtă vina totă; o parte cade şi asupra celorlalte biserici. Ōre ce motiv, dacă nu lipsa de religiozitate, a îndemnat pe principele Cuza să secularizeze mănăstirile din România şi să reducă în chipul acesta enormele venituri ale lor, venituri, cari nu se sciau folosi cum se cade? Acestea sunt fapte istorice. Dar să ne folosim şi de experienţa proprie: Care dintre noi n'a vădut şi în biserica noastră preoţi, cari nefind destul de religioşi ei înşişi, sâvârşesc tainele şi chiar şi Sf. liturgie într'un mod, care indignă şi pe cel mai linistit creştin? Ingână două, trei cuvinte şi gata.

El nu-şi dă silinţa, să ridice, cât pōte, solemnitatea serviciului. Cred, că am adus destule motive, cari să justifice aserţiunea de mai sus, că şi biserica vie — resp. preoţii — pōrtă o parte măricică din vina irreligiozităţii, — de aceea am amintit, că sunt şi cauze clericale.

* * *

Am arătat pân' acum şi cauzele şi urmările tūnele ale irreligiozităţii. Cu durere am trebuit, să constat, că nu numai popōrele civilizate din occident, dar şi noi românii suferim de irreligiozitate. Bisericele sunt mai totdeauna gōle. Nu cred, că există român

serios şi cuminte, căruia să-i pară bine, că e aşa sau să dīc ceva mai mult, care să nu se înspăimēnte de stadiul moral şi religios al societăţii de azi.

Să nu dīc despre irreligiozitate, ceea ce a dīc Luthardt despre socialism: Irreligiozitatea este un sfīnx, care stă în drumul, pe care are să mērgă omenimea. Ōri deslēgă societatea enigma sfīnxului şi atunci merge calea, care o aşteptă în viitor; Ōri n'o deslēgă şi atunci mē tem, că va cădea în abis.

Ei, vor fi dīcēnd acumă unii: Ne-ai arătat cauzele şi urmările irreligiozităţii, ne-ai făcut un tablou grozav de închis şi ne-ai spus că catastrofa socială e ante portas; e vorba acum, ce să facem, ca să îndepărtăm pericolul?

Eu la tōte aceste întrebări trebuie să vă răspund cu vorbele lui Pascal: „Il faut dēsespōir” ou croire — Trebuie să disperăm sau să credem; sau trebuie să strig împreună cu presa franceză: — „Religion, religion!”

Nu mai încapē indoiālă, că la noi la romāni din fericire încă n'au străbătut relele sociale, cari bātue lumea mai civilisată. Să ne şi ferim de ele ca de foc; dar nu ne vom putea feri de ele decât dacă înainte de tōte nu vom da copiilor nostri o educaţiune religioasă.

Pentru acest scop nobil trebuie să fie mai întâi „Familia” religioasă. Tocmai pentru că stătul omnipotent al lui Hegel a început, să triumfe şi pe la noi, datorinţele preoţilor s'au înmulţit şi au devenit şi mai imperative. Neconştiinţios — ca să nu dīc mai mult, — va fi acel preot, care nu va căuta, să dea tōtă solemnitatea cuvenită în sâvârşirea tainei botezului şi a Ungerii cu sf. Mir. Neconştiinţios va fi acel preot, care nu va îndemna cu cuvēntul şi cu fapta pe părinţii copilaşului botezat, ca şi până la 6 ani, când intră în scōlă să-i premērgă cu exemple religioase, şi să-i dea educaţiune posibilă religioasă.

Micul copil, cu un cuvēnt, să petrecă, începēnd dela nascere, în sinul unei familii religioase în tōtă puterea cuvēntului.

Rolul religios al familiei n'are şi nu e permis, să înceteze până la mōrte

Dela 6 ani în sus însă mergēnd copilul la scōlă, scōla trebuie să-i vie în ajutor familiei.

1. Să se organizeze serviciul catehetic, cum se cade. 2. Să se pună cateheţi pricepuţi. 3. Să se dea studiului religiunei importanţa, care trebuie s'o aibă spre binele individului şi al societăţii.

Să nu înveţe elevii sau elevele religiunea de rost, cum o învaţă —, de dece ori durere, — şi astăzi.

Catechetul trebuie să propună astfel, ca elevul să simfă şi cu timpul să-şi însuşească un sentiment curat religios. Sentimentul religios e cu mult vrednic decât tōte cunoscinţele.

Tot pentru acest scop nu le e permis elevilor, să nu se spovedească şi să nu se cuminece sau să lipsescă vre-o Duminică sau sârbătōre dela biserica. Scōla cu un cuvēnt are sacra datorinţă, să i sară familiei şi în privinţa asta în ajutor şi să promoveze din tōte puterile ei religiozitatea.

Clericii de prin seminare. fitorii instructori şi educatori religioşi ai adulţilor, trebuie să fie cu mult mai religioşi, decât cum sunt astăzi. Mai mult preţ pun eu pe un cleric cu mai puţine cunoscinţe, dar per eminentiam religios, decât pe un cleric fōrte învătăţit şi nereligios. Cu tōte acestea eu cer dela clerici cu deosebire astăzi, în împrejurările actuale ale statului nostru, în faţa omnipotenţii lui Hegel, ca să aibă fără dōr şi pōte o cultură superiōră, să înţeleagă, împreună cu o convingere religioasă, care a pētruns inima lor. Viitorii preoţi să credă din convingere!

Ėtă pētra unghiulară a religiozităţii. Pentru acest scop e o greşală capitală, dacă profesorul nu-i pune în curent cu ideile şi bune şi rele cari jōcă rol în societate. Clericul să scie, ce e raţionalism, panteism, socialism, comunism, anarchism, pessimism etc. şi să înveţe a aprecia urmările acelora dovedite cu exemple din istorie şi din viaţa practică.

Când iese clericul din seminar, el să fi trecut într'un mod favorabil prin scepticism şi sub conducerea măiastră a prof. să iasă cu o credinţă luminată, cu o convingere într'adevăr religioasă. Să scie el în raţiunea lui şi să simfă în inima lui apodictica convingere, că ōri şi ce societate din lume

fără religiozitate, fără creştinism pierē. Când va avē clericul în internul seu o astfel de nepreţuită convingere, atunci de sigur, că va sēvērşi şi tainele cu mai multă religiozitate, când va fi preot.

Mai departe pentru-că mulţi romāni inteligenţi nu dau cu anii pe la biserica, din cauză, că preotul nu slujesc frumos, cāntăreţul cāntă pe nas şi aşa mai departe. Preoţii sunt dator să slujescă frumos, cāntăreţii să cānte bine; să ne dăm silinţa, să introducem corurile prin biserici.

Şi apoi încă un lucru: Tōte bisericele au făcut progrese într'o privinţă, numai noi nu. Este timpul suprem şi cu deosebire acum, să se introducă predicile. Este o adevărată ruşine, că în privinţa acēsta în biserica noastră nu s'a făcut mai nimic. Pentru că serviciul e lung, predica să nu dureze mai mult decât 10—15 minute, s'o înţeleagă poporul şi să se deprindă astfel, încât după 15—20 de ani de zile să nu-i mai placă preoţii, cari nu vor să predica bine!

Astfel familia, scōla şi preoţii sunt cei trei factori, cari muncind cu devotament pot scāpa poporul nostru mult cercat de tūnele urmări ale irreligiozităţii; aceşti 3 principali factori, dacă vor desvolta energia cuvenită, vor putē combate cu sigur succes încercările nefolositoare ale panteismului lui Hegel în sinul harniceii nōstre naţiuni!

Ėr acum în necazul raţionalismului şi al panteismului, în necazul socialismului şi comunismului, în necazul materialismului şi al pessimismului îmi exprim şi eu firma mea convingere cu cuvintele renumitului prof. de filosofie Brentano, dela universitatea din Viena: „Însă cele trei vorbe ale credinţei (credinţa, dragostea şi nădejdea), cum le numesce Schiller, vor rēsuna pentru aceea cu atât mai puternic în inimă şi vor arangia viaţa internă şi esternă spre bine.

— Dea D-ŋeu! Da — eu am încredere într'aceea — că el va face, să fie aşa şi nu altfel.*)

*) Franz Brentano: Die vier Phasen der Philosophie und ihr augenblicklicher Stand. 1895. pg. 38.

Nr. 64/895

[105] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învăţător devenit vacant la scōla poporală elementară gr. orientală din Braşovu-vechiu în protopresbiteratul Braşovului să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 325 fl. v. a. platibil în rate lunare anticipative, 40 fl. v. a. relut de cuartir precum şi o parcelă din grădina scolară în mărime de 1/4 jugăr.

Învăţătorul ales este dator a ţinea afară de prelegerile cuotidiane prescise şi prelegerile în scōla de repetiţiune; a conduce pe elevi în zile de Dumineci şi sârbătōri la biserica; şi a cānta cu ei cāntările liturgiei.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigōre la prea onoratul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat şi eventual până la ziua alegerei a se prezenta în una din Dumineci în biserica spre a-şi arăta desteritatea în cāntările bisericesci.

Braşov, 15 Iunie 1895.

Comitetul parochial dela sânta Adormire din Braşovu-vechiu. În conţelegere cu prea onoratul oficiu protopresbiteral.

George Persinariu,
paroch preşed.

Nr. 54/895

[111] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod provisoriu a postului de conducător la scōla froebeliană a bisericeii sf. Nicolae din Braşov Scheiu să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Concurenţele la acest post vor documenta:

1. Că sunt romāne gr.-or.
2. Că au absolvat cu succes o scōlă civilă de fete sau alt institut echivalent.
3. Că au absolvat cursul de conducător de grădini de copii la o scōlă publică şi au obţinut diploma de calificăţiune conform prescrierilor legii.

4. În fine să dea declaraţiune, că se vor supune tuturor dispoziţiunilor prezente şi viitoare ale organelor nōstre bisericesci.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Lēfă anuală de fl. 400 — şi bani de cuartir fl. 60.

Suplicele se vor adresa preşedintelui comitetului parochial al bisericeii sf. Nicolae din Braşov Scheiu.

Braşov, 8 Aprilie 1895.

Comitetul parochial al bisericeii romāne ort. rēs, dela sf. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, Arseniu Vlaicu,
preşedinte. secretar.

Nr. 356/895

[110] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoresci la scōlele nōstre populare din comunele mai jos însemnate se deschide concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

1. Poiana, un post de învăţător şi două de învăţătoare cu salariu de câte 300 fl., 50 fl., bani de cuartir, şi 20 fl. relut pentru grădină.
2. Cuntă, un post cu salariu de 300 fl. şi 20 fl. bani de cuartir.

3. Gârbova, un post, salariu de 300 fl. cuartir natural în edificiul scōlei şi 4 stīngini de lemne de foc din cari e a se încălzi şi sala de învăţământ.

4. Gusu, un post cu salariu de 300 fl.

5. Rechin, un post cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul scōlei şi lemne de foc.

6. Broşteni, 1 post cu salariu de 300 fl.

7. Sănetin, 1 post, salariu 300 fl. şi cuartir în edificiul scōlei.

Dela concurenţi se cere ca cei aleşi de învăţători fiind cāntăreţi, să ţină în Dumineci şi sârbătōri strană şi să cānte cu scolarii la liturgie.

Concurenţii să-şi înainteze cererile subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Mercurea la 6 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Szám 4724/895—urb.

[109] 3—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi királyi törvényszék ezennel közhirrē teszi, hogy Sályi község határa általános tagosításának megengedhetősége iránt báró Apor Zoltán kir. törvényszéki bíró vezetésē alatt megtartandó tárgyalás határnapjával az 1895 szeptember hó 16 napjának, dél előtti 9 órájāt a helyszínerē Sályi község hivatalos helyiségēbe kitzte, mikorra a nevezett község összes birtokosai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők úgy tekintetnek mint a kik a tagosításba beleegyeznek és hogy a kereset első példányát érdekeltek ezen kir. törvényszéknel a hivatalos órák alatt betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1895 július hó 20-án tartott ü.éséből.

Vén András,
elnök.

Schüller,
jegyző.

Publicaţiune.

Pentru liferarea de:

- a) Pāne de grāu curat;
- b) Jimble albe de lapte;
- c) Farinā de grāu curat Nr. 2 şi 3;
- d) Carne de vită;
- e) Carne de viţel;
- f) Carne de oīe;
- g) Carne de porc şi
- h) Unsōre de porc, tōte de prima calitate, în scopul alimentării alor 150—160 elevi dela seminariul teologic pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian” din Sibiu, apoi
- i) pentru provederea serviciului de pedel şi servitori de casă;
- l) pentru spālătul vestmintelor de pat, şi
- m) pentru spālătul albiturilor de corp ale aceloraşi elevi, în anul scolar 1895/6, cu începere dela 1 Septembrie a. c. st. v., prin acēsta se escrie concurs.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, să-şi înainteze ofertele în scris, respective să se însinue la subsemnatul până la 15/27 August a. c. de unde vor afla mai detaiat şi condiţiunile pentru încheierea contractului.

[113] 3—3

Sibiu, 1 August st. n. 1895.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.